

PRVI ODJEL

PREDMET NOGOLICA PROTIV HRVATSKE (BR. 3)

(Zahtjev br. 9204/04)

PRESUDA

STRASBOURG

7. prosinca 2006.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Nogolica protiv Hrvatske (Br.3),

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. C. L. ROZAKIS, *predsjednik*,

g. L. LOUCAIDES,

gđa F. TULKENS,

gđa N. VAJIĆ,

g. A. KOVLER,

g. D. SPIELMANN,

g. S. E. JEBENS, *suci*,

i g. S. NIELSEN, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 16. studenoga 2006.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 9204/04) protiv Republike Hrvatske što ga je 24. veljače 2004. hrvatski državljanin g. Zvonko Nogolica ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") .

2. Podnositelja zahtjeva zastupala je gđa Lj. Nogolica, odvjetnica iz Zagreba. Hrvatsku Vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Dana 25. travnja 2005. je odlučio o zahtjevu obavijestiti Vladu. Na temelju odredaba članka 29. stavka 3. Konvencije, odlučio je istovremeno ispitati osnovanost zahtjeva i njegovu dopuštenost.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

4. Podnositelj zahtjeva rođen je 1962. i živi u Zagrebu.

5. Dana 5. listopada 1995. podnositelj zahtjeva podnio je građansku tužbu za naknadu štete protiv tjednika A. ("tuženik") pred Općinskim sudom u Zagrebu, u kojoj je tvrdio da je ovaj o njemu objavio klevetnički članak.

6. Do 5. studenoga 1997., datuma stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku, Sud je održao nekoliko ročišta.

7. Na ročištu 1. listopada 1998. sud je saslušao jednog svjedoka.

8. Ročište zakazano za 19. studenoga 1998. odgođeno je za 12. ožujka 1999. kad je sud saslušao još jednog svjedoka i vještaka.

9. Na sljedećem ročištu 2. veljače 2000. sud je saslušao još jednog svjedoka i zaključio glavnu raspravu. Istoga je dana donio presudu kojom je odbio tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva. Presuda je podnositelju zahtjeva dostavljena 10. travnja 2000.

10. Dana 14. travnja 2000. podnositelj zahtjeva uložio je žalbu protiv prvostupanjske presude. Dana 15. listopada 2002. Županijski sud u Zagrebu ukinuo je tu presudu i predmet vratio na ponovno suđenje.

11. Dana 10. prosinca 2002. podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske u kojoj je prigovorio duljini postupka.

12. Dana 22. ožujka 2004. Općinski sud u Zagrebu održao je ročište i donio novu presudu kojom je djelomično usvojio tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva. Podnositelj zahtjeva se žalio protiv presude te je postupak još uvijek u tijeku pred drugostupanjskim sudom.

13. Dana 17. lipnja 2004. Ustavni sud odbio je tužbu podnositelja zahtjeva od 10. prosinca 2002. kao neosnovanu. Uzeo je u obzir razdoblje od otprilike pet godina (od stupanja Konvencije na snagu u odnosu na Hrvatsku do podnošenja ustavne tužbe od strane podnositelja zahtjeva) i utvrdio da su nadležni sudovi postupali brzo, s time da je primijetio da je postupak bio u određenoj mjeri složen.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

14. Mjerodavni dio članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, (*Narodne novine*, br. 49/2002 od 3. svibnja 2002.; "Zakon o Ustavnom sudu") glasi kako slijedi:

"(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud ...

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu zbog nedonošenja akta u razumnom roku iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti o pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela podnositelja ....

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni će sud odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegova ustavnog prava .... Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu."

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

15. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da duljina postupka nije bila u skladu sa zahtjevom "razumnog roka", utvrđenim člankom 6. stavkom 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj..."

16. Sud smatra da je razdoblje koje se uzima u obzir počelo 6. studenoga 1997., dan nakon stupanja Konvencije na snagu u odnosu na Hrvatsku. Međutim, kad se ocjenjuje razumnost vremena koje je proteklo nakon tog datuma, potrebno je voditi računa o stanju postupka u tom trenutku. S tim u vezi Sud konstatira da je postupak počeo 5. listopada 1995. kad je podnositelj zahtjeva podnio građansku tužbu kojom je tražio naknadu štete od jednog hrvatskog tjednika. Dakle, u trenutku ratifikacije, postupak u predmetu već je trajao godinu dana i jedanaest mjeseci.

17. Postupak u predmetu još je uvijek bio u tijeku 17. lipnja 2004. kad je Ustavni sud donio svoju odluku. Od ratifikacije do tog datuma postupak u predmetu trajao je otprilike šest godina i osam mjeseci.

18. Prema tome, razdoblje o kojemu je riječ trajalo je oko devet godina pred tri instance nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku i još uvijek nije završeno.

A. Dopuštenost

19. Vlada je pozvala Sud da odbije zahtjev jer da podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva kako zahtjeva članak 35. stavak 1. Konvencije. Ustvrdila je da podnositelj zahtjeva nije podnio drugu ustavnu tužbu pred Ustavnim sudom. Vlada je napomenula da je podnositelj zahtjeva već podnio takvu tužbu 10. prosinca 2002. koju je Ustavni sud odbio 17. lipnja 2004. Međutim, pritom je Sud ispitivao samo razdoblje od datuma stupanja Konvencije na snagu u odnosu na Hrvatsku do datuma podnošenja ustavne tužbe. S obzirom na činjenicu da postupak nije bio okončan, podnošenje druge ustavne tužbe donijelo bi razumne izgleda za uspjeh jer bi Ustavnome sudu omogućilo ispitati ukupnu duljinu postupka, uzimajući u obzir i trajanje postupka nakon njegove prethodne odluke.

20. Podnositelj zahtjeva osporio je tu tvrdnju.

21. Sud nalazi da je pitanje iscrpljenja domaćih pravnih sredstava nerazdvojivo povezano s pitanjem osnovanosti ovoga prigovora. Dakle, kako bi se izbjeglo prejudiciranje pitanja osnovanosti, oba se pitanja trebaju ispitati zajedno. Prema tome, Sud smatra da se pitanje iscrpljenja domaćih pravnih sredstava treba spojiti s osnovanošću.

22. Sud nadalje primjećuje da ovaj prigovor nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Konstatira i da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga mora biti proglašen dopuštenim.

B. Osnovanost

23. Sud na početku primjećuje da je podnositelj zahtjeva iskoristio djelotvorno domaće pravno sredstvo u odnosu na duljinu postupka – ustavnu tužbu (vidi predmet *Slaviček v. Croatia* (dec.), br. 20862/02, ECHR 2002-VII) – i da je Ustavni sud odbio njegovu ustavnu tužbu. U tim okolnostima Sud treba provjeriti dovodi li način na koji je Ustavni sud tumačio i primijenio mjerodavne odredbe domaćega prava do posljedica koje su u skladu s načelima Konvencije, na način na koji se ona tumači u svjetlu sudske prakse Suda (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Cocchiarella v. Italy* [GC], br. 64886/01, § 82, bit će objavljena u ECHR 2006). Pritom Sud mora ispitati razdoblje od datuma stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku do datuma odluke Ustavnoga suda (vidi, analogno tome, naprijed citirani predmet *Cocchiarella v. Italy* [GC], § 103). Ako je odluka Ustavnoga suda u skladu s načelima Konvencije, Sud će se, kad bude ispitivao pitanje iscrpljenja domaćih pravnih sredstava, suzdržati od bavljenja duljinom postupka nakon te odluke. Inače se zahtjeva pravo ispitivanje ukupne duljine postupka nakon ratifikacije.

24. Sud ponavlja da se razumnost duljine postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i s obzirom na sljedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi, između mnogih drugih izvora prava, naprijed citirani predmet *Cocchiarella v. Italy* [GC], § 68; te predmet *Frydlender v. France* [GC], br. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

25. Vlada je ustvrdila da je podnositelj zahtjeva pridonio duljini postupka jer je uložio žalbu protiv prvostupanjske presude, iako je prvostupanjski sud djelomično prihvatio njegov tužbeni zahtjev. Nadalje, tuženik u predmetu pozivao je svjedoke koji se nisu odazivali na sudske pozive na ročišta zbog čega su se ta ročišta morala odgađati.

26. Podnositelj zahtjeva osporio je to mišljenje.

27. U odnosu na tvrdnje što ih je iznijela Vlada, Sud primjećuje da je odlučivanje o dopuštenim žalbama protiv prvostupanjskih presuda uobičajena zadaća žalbenog suda u

sudskom postupku. Sud nadalje podsjeća da su države ugovornice dužne organizirati svoje pravosudne sustave na takav način da njihovi sudovi mogu svakome jamčiti donošenje konačne odluke o sporovima koji se odnose na prava i obveze građanske naravi u razumnom roku (vidi, između drugih izvora prava, predmete *Cocchiarella v. Italy* [GC], br. 64886/01, § 119, ECHR 2006-... i *Horvat v. Croatia*, br. 51585/99, § 59, ECHR 2001-VIII).

28. Sud konstatira da je u ovome predmetu relevantno razdoblje (vidi stavak 18. ove presude) dulje od osam godina i deset mjeseci i da je postupak još u tijeku. U tom je razdoblju bilo nekoliko značajnih razdoblja neaktivnosti u postupku pred prvostupanjskim sudom (od studenoga 1997. do listopada 1998., potom od ožujka 1999. do veljače 2000.), to jest ukupno gotovo dvije godine u kojima nije održano niti jedno ročište. Nakon toga, žalbeni je postupak trajao dvije godine i šest mjeseci (od 14. travnja 2000. do 15. listopada 2002.) Nadalje, postojalo je još jedno značajno razdoblje neaktivnosti nakon što je predmet vraćen prvostupanjskome sudu (od listopada 2002. do ožujka 2004.) koje je trajalo jednu godinu, pet mjeseci i sedam dana. Sva se ta razdoblja neaktivnosti mogu isključivo pripisati vlastima. Sud stoga ne može prihvatiti mišljenje da je podnositelj zahtjeva značajno pridonio duljini postupka.

29. Kad se ispita sav materijal koji je dostavljen Sudu te kad se uzme u obzir njegova sudska praksa o tom pitanju, može se reći da su naprijed navedena razmatranja dovoljna kako bi mu omogućila zaključiti da je već u razdoblju koje je bilo podvrgnuto preispitivanju Ustavnoga suda duljina postupka bila prekomjerna i nije zadovoljila zahtjev "razumnoga roka". Postupak je neizbježno zadržao takvo obilježje i kroz naknadno razdoblje od oko dvije i pol godine. Tražiti od podnositelja zahtjeva u tim okolnostima da podnese drugu ustavnu tužbu značilo bi preširoko tumačiti njegove dužnosti prema članku 35. stavku 1. Konvencije (vidi, na primjer, predmet *Antonić-Tomasović v. Croatia*, br. 5208/03, §§ 25-34, 10. studenoga 2005.).

30. Zaključno, Sud odbija Vladin prigovor koji se odnosi na iscrpljenje domaćih pravnih sredstava i nalazi da je u ovome predmetu došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije zbog prekomjerne duljine postupka.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

31. Podnositelj zahtjeva prigovorio je i prema članku 13. Konvencije u vezi s člankom 6. stavkom 1. da nije imao djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na prekomjernu duljinu postupka. Članak 13. glasi kako slijedi:

"Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu."

Dopuštenost

32. Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva imao na raspolaganju djelotvorno domaće pravno sredstvo kojim je mogao prigovoriti duljini postupka – ustavnu tužbu – kojim se i poslužio. Sama činjenica da ishod postupka pred Ustavnim sudom za njega nije bio povoljan to pravno sredstvo ne čini nedjelotvornim.

33. Iz toga slijedi da je ovaj prigovor nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. kao očito neosnovan i da se mora odbiti na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

34. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarne pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

35. Podnositelj zahtjeva potražuje 20.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

36. Vlada je smatrala da je zahtjev podnositelja zahtjeva za pravičnu naknadu neosnovan i pretjeran jer nema uzročne veze između povrede koja je predmet prigovora i financijskih očekivanja podnositelja zahtjeva.

37. Kad je riječ o zatraženoj naknadi nematerijalne štete, Sud ponavlja naprijed proglašeno načelo da ako odluka Ustavnoga suda dovodi do posljedica koje nisu u skladu s načelima Konvencije, Sud treba ispitati ukupnu duljinu postupka nakon ratifikacije. U svjetlu svojih naprijed iznesenih utvrđenja, Sud, presuđujući na pravičnoj osnovi, podnositelju zahtjeva dosuđuje 4.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete, uvećanih za sve poreze koji bi se mogli zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

38. Podnositelj zahtjeva potražuje i 500 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom.

39. Vlada nije izrazila mišljenje o tom pitanju.

40. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu svojih troškova i izdataka samo ako se dokaže da su oni stvarno i nužno nastali i da su s obzirom na visinu bili razumni. U ovome predmetu, uzevši u obzir informacije koje posjeduje i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi zatraženi iznos koji pokriva troškove postupka pred Sudom, uvećan za sve poreze koji bi se mogli zaračunati na taj iznos.

C. Zatezna kamata

41. Sud smatra odgovarajućim da se kamatna stopa temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke kojoj treba dodati tri postotna boda;

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *spaja s osnovanošću* Vladin prigovor o iscrpljenju domaćih pravnih sredstava i odbija ga;
2. *proglašava* dopuštenim prigovor koji se tiče prekomjerne duljine postupka, a ostatak zahtjeva proglašava nedopuštenim;
3. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije zbog prekomjerne duljine postupka;
4. *presuđuje*
  - (a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti

sljedeće iznose koje je potrebno pretvoriti u nacionalnu valutu tužene države prema tečaju važećem na dan namirenja:

- (i) 4.000 EUR (četiri tisuće eura) na ime nematerijalne štete;
- (ii) 500 EUR (pet stotina eura) na ime troškova i izdataka;
- (iii) sve poreze koji bi se mogli zaračunati na navedene iznose;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedene iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

5. odbija ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravičnu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 7. prosinca 2006. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
Tajnik

Christos ROZAKIS
Predsjednik